

Vlaanderen
is milieu

Vlaanderen
is milieu

Wat betekent EMAS bij de Vlaamse Milieumaatschappij?

VLAAMSE
MILIEUMAATSCHAPPIJ

Inhoud van de presentatie

- ▶ **VMM in een notendop**
- ▶ **EMAS bij de VMM**
  - De milieumonitor
  - Draagvlak bij het personeel
- ▶ **Conclusies**
- ▶ **Aanbevelingen**

DE VMM in een notendop

- ▶ *De Vlaamse Milieumaatschappij is een zelfstandig agentschap en maakt deel uit van het beleidsdomein omgeving*

▶ **13**

Reden voor een milieumanagement systeem voor VMM?

- ▶ Zorgen voor een beter milieu is onze **corebusiness**
- ▶ Zorg voor milieu is **identiteit bepalend voor VMM**
- ▶ **Eigen VMM principes niet verloochenen**

- ▶ Door middel van EMAS pakken we de interne werking gestructureerd aan

- ▶ EMAS biedt toegevoegde waarde:

- ▶ **Communicatie**
- ▶ **Transparantie**
- ▶ **Geloofwaardigheid**

Eco Management and Audit Scheme

WAT IS EMAS EIGENLIJK?

EMAS = hoogste kwaliteitslabel voor milieuzorg

▶ Eco-Management and Audit Scheme

1. Prestatie : milieuprestaties verbeteren
2. Geloofwaardigheid: externe verificateur
3. Transparantie: milieuprestaties publiek beschikbaar
→ + Actief engagement van werknemers en stakeholders

▶ EMAS loont:

→ <https://www.lne.be/vrijwillige-milieuaudit-emas>

Toepasbaarheid EMAS

-Official statistics of the European EMAS Helpdesk- Organisations and Sites per Country (September 2018)

Country	Organisations	Sites	Country	Organisations	Sites
Austria	288	1211	Italy	992	5820
Belgium	75	755	Lithuania	4	7
Bulgaria	10	23	Luxembourg	4	7
Croatia	0	0	Latvia	0	0
Cyprus	94	94	Malta	1	1
Czech Republic	21	47	Netherlands	1	1
Germany	1213	2211	Norway	5	14
Denmark	21*	188*	Poland	68	367
Estonia	5	32	Portugal	52	90
Spain	815	1035	Romania	10	18
Finland	4	22	Sweden	15	15
France	21*	33*	Slovenia	11	17
Greece	36	1,333	Slovak Republic	5	20
Hungary	27	49	United Kingdom	14	15
Ireland	2	2			

Total: 3814 organisations & 13205 sites

Source: Official responses from national Competent Bodies
*Numbers from EMAS register

EMAS regelgeving

- ▶ Verordening (EG) nr. 1221/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009.
- ▶ De bijlagen I, II en III van Verordening (EG) nr. 1221/2009 zijn gewijzigd met de Verordening (EU) nr. 2017/1505 van de Commissie van 28 augustus 2017.
- ▶ Vrijwillige deelname
- ▶ EU systeem maar wereldwijd toepasbaar
- ▶ + Instrument om tegemoet te komen beleidsdoelstellingen circulaire en groene economie

Structuur EMAS

- ▶ Deel A
- ▶ *Milieubeheersysteem uit hoofde van ISO*
- ▶ A.5.2. Milieubeleid
- ▶ A.5.3. Organisatorische rollen
- ▶ A.6. Planning
- ▶ A.6.1.3 Nalevingsverplichtingen
- ▶ A.6.2.1. Milieudoelstellingen
- ▶ A.7.2. Vakbekwaamheid
- ▶ A.7.4.3. Externe communicatie
- ▶ Deel B
- ▶ *Aanvullende eisen voor organisaties die EMAS invoeren*
- ▶ B.1. continue verbeteren
- ▶ B.2. vertegenwoordiger hoogste leidinggevende niveau
- ▶ B.3. milieuanalyse
- ▶ B.4. naleven wettelijke eisen
- ▶ B.5. milieudoelstellingen
- ▶ B.6. Betrokkenheid werknemers
- ▶ B.7. Communicatie

WAT maakt EMAS zo uniek?

▶ Verbonden aan een vestiging

→ steeds een aparte registratieaudit per gebouw

▶ Externe controle door erkende verificateur (Vincotte) : conformiteit!

→ Jaarlijks toezichtsaudits

▶ Kenmerken # ISO 14001:

→ Continu **VERBETEREN** :

- × uitgebreide milieuanalyse
- × verbeteren in elke locatie

→ **PARTICIPATIE** van het personeel !

→ **GEEN** enkele non-conformiteit in de vestiging

→ **EXTERNE** communicatie **MILIEUPRESTATIES** (cfr. de milieumetingen

- × Verplichte meten van kernindicatoren

EMAS bij de VMM

- ▶ **2011: vrijwillige beslissing om EMAS te implementeren in de organisatie**
  - Verhoogde aandacht bij EMAS tov ISO 14001 voor de betrokkenheid van het personeel was één van de doorslaggevende argumenten om te kiezen voor dit MMS.
- ▶ **2013: EMAS registratie voor haar hoofdkantoor in Aalst**
- ▶ **2013-2018: systematisch uitrol per gebouw**
- ▶ **2018: het systeem is van toepassing op al de kantoorlocaties (13) van de VMM**
  - juni registratie conform EMAS (2017/1505)/ ISO 14001:2015
- ▶ **2019: start van de derde EMAS cyclus**

Geschiktheid EMAS EU fitness cheque 30/6/2017

- ▶ Relevant milieuzorg- en auditsysteem om de milieu-impact, veroorzaakt door consumptie en productie, te verminderen - wat op dit moment een prioritaire milieubeleidsdoelstelling is
- ▶ Inspiratiebron en referentiepunt
  - voor andere MMS
  - organisatie die op de hoogte wil zijn van de beste milieupraktijken voor haar sector
- ▶ **Extra rapportering en validatie in vergelijking met ISO 14001.**
  - extra gegevens door overheden aangewend als rapport en identificatie beste prestaties in de sector
- ▶ **70% van de ondervraagde EMAS-organisaties**
  - helpt bij het verbeteren van energie-efficiëntie, materiaalgebruik, waterverbruik en afvalproductie
- ▶ **De effectiviteit van het systeem zou meer tot zijn recht kunnen komen mochten meer organisaties zouden deelnemen aan EMAS**

Vlaanderen
is milieu

EMAS in de praktijk

VLAAMSE
MILIEUMAATSCHAPPIJ

VLAAMSE
MILIEUMAATSCHAPPIJ

EMAS = Methodiek in beheer

► Verschillende typen gebouwen

VLAAMSE
MILIEUMAATSCHAPPIJ

EMAS= Compliance

- ▶ **Externe audit**
  - Jaarlijkse controle
- ▶ **Interne auditoren**
  - Steekproefgewijs zelfcontrole
- ▶ **Overheidsreflex**
  - Geen milieucoördinator
  - Ontbreekt reflex eigen huisvesting te screenen
  - Uitbesteden van beheer (# geen kwaliteitsgarantie)
- ▶ **Verplichte metingen kernindicatoren geeft inzichten**
  - Hoge verbruiken: vb slechte afstelling stookinstallaties
  - Vergunning technisch
  - Opsporen lekken: vb boiler, brandslang, urinoirs
- ▶ **Compliance ook voor huurgebouwen**
  - Milieuvergunning niet altijd up-to-date
  - Ontbreken van registraties

Verplicht meten van de EMAS-kernindicatoren

Kernindicatoren	
Energie-efficiëntie	Totaal jaarverbruik <i>MWh of GJ</i> Percentage hernieuwbare energie:
Materiaal-efficiëntie	Jaarlijks verbruik van materialen: <i>ton</i>
Water	Jaarverbruik: <i>in m³</i>
Afval	Totale productie: <i>in ton</i> Totaal gevaarlijk afval: <i>in kilogram of ton</i>
Biodiversiteit	Bodemgebruik: <i>in m² of bebouwde opp</i>
Emissies	Totale BKG emissies: CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O, HFCs, PFCs and SF ₆): <i>in ton CO₂ equivalent</i> Totale emissie van SO ₂ , No _x en PM: <i>in kilogram – ton</i>

EMAS = Meetmethodiek

- ▶ **Uitbouw performant indicatoren systeem**
- ▶ **De MILIEUMONITOR opgestart in 2012**
- ▶ **Manuele metingen # Automatische metingen**
  - In elke vestiging systeem opzetten
  - Gevalideerde cijfers per vestiging
    - × Eigen metingen in gebouwen
    - × Generieke cijfers van VMM
- ▶ **CO₂-uitstoot 2 evaluatiemethodes**
  - ✓ directe CO₂-emissie van gebouwenverwarming en verbruiken dienstwagens 2012-2017
  - ✓ een carbon footprint berekening voor de milieuprestaties 2014-2017
    - ✓ Bilan Carbone® methode
    - ✓ koolstofafdruk opgesplitst in directe en indirecte emissies

EMAS = Verplichte metingen al de kernindicatoren

▶ 2019

→ Overstap naar **e-sight** ook voor manuele metingen

- × Elektriciteit
- × Water
- × Gas
- × Afval

▶ Voordeel e-sight: locaties zelf milieuprestaties kort op bal opvolgen

▶ Basis voor DataWareHouse systeem

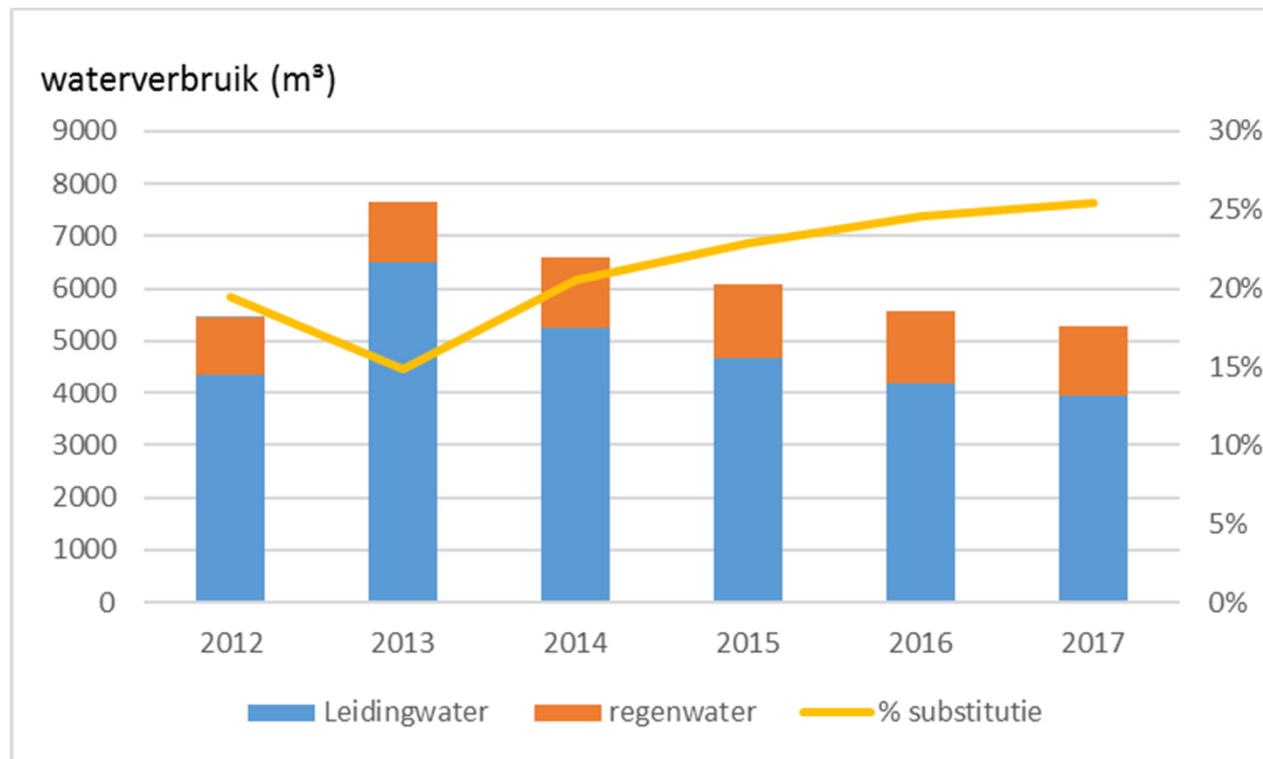
EMAS = Doelstellingen 2020

- ▶ **Voor de hele organisatie**
- ▶ **Voor elke aparte locatie**
- ▶ **Knelpunt:**
  - Gebrek aan goede Vlaamse benchmark
  - Erg verschillende types gebouwen
    - × Labo versus Kantoor
- ▶ **Eigen VMM benchmark (2014)**
- ▶ **Moeilijke communicatie met het personeel**
  - Indicatoren zijn met elkaar verbonden
  - 2030
    - × zoeken naar 1 indicator om globale milieu inspanningen te meten

EMAS Doelstellingen 2020

► Voor WATER

→ “Best in class”

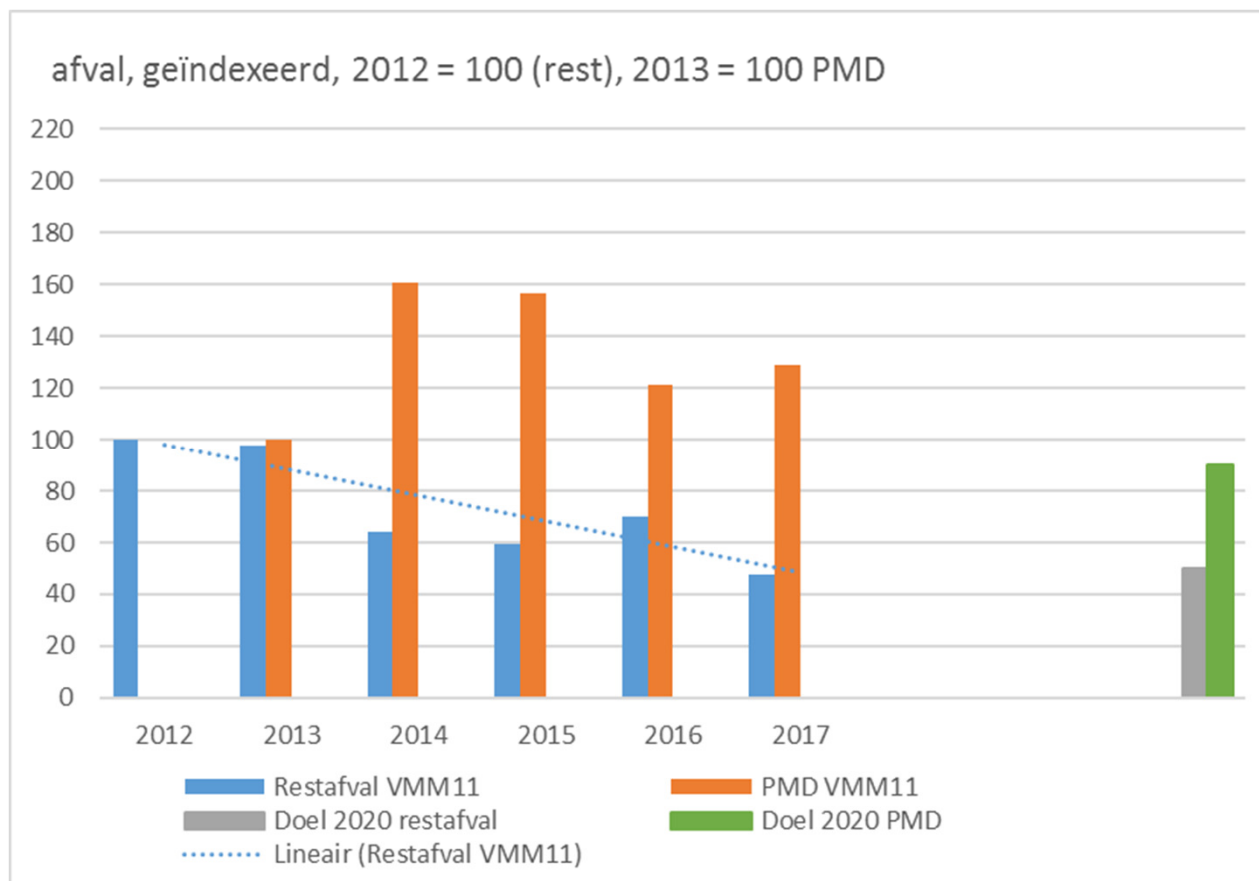

EMAS Doelstellingen 2020

► AFVAL ref.2013

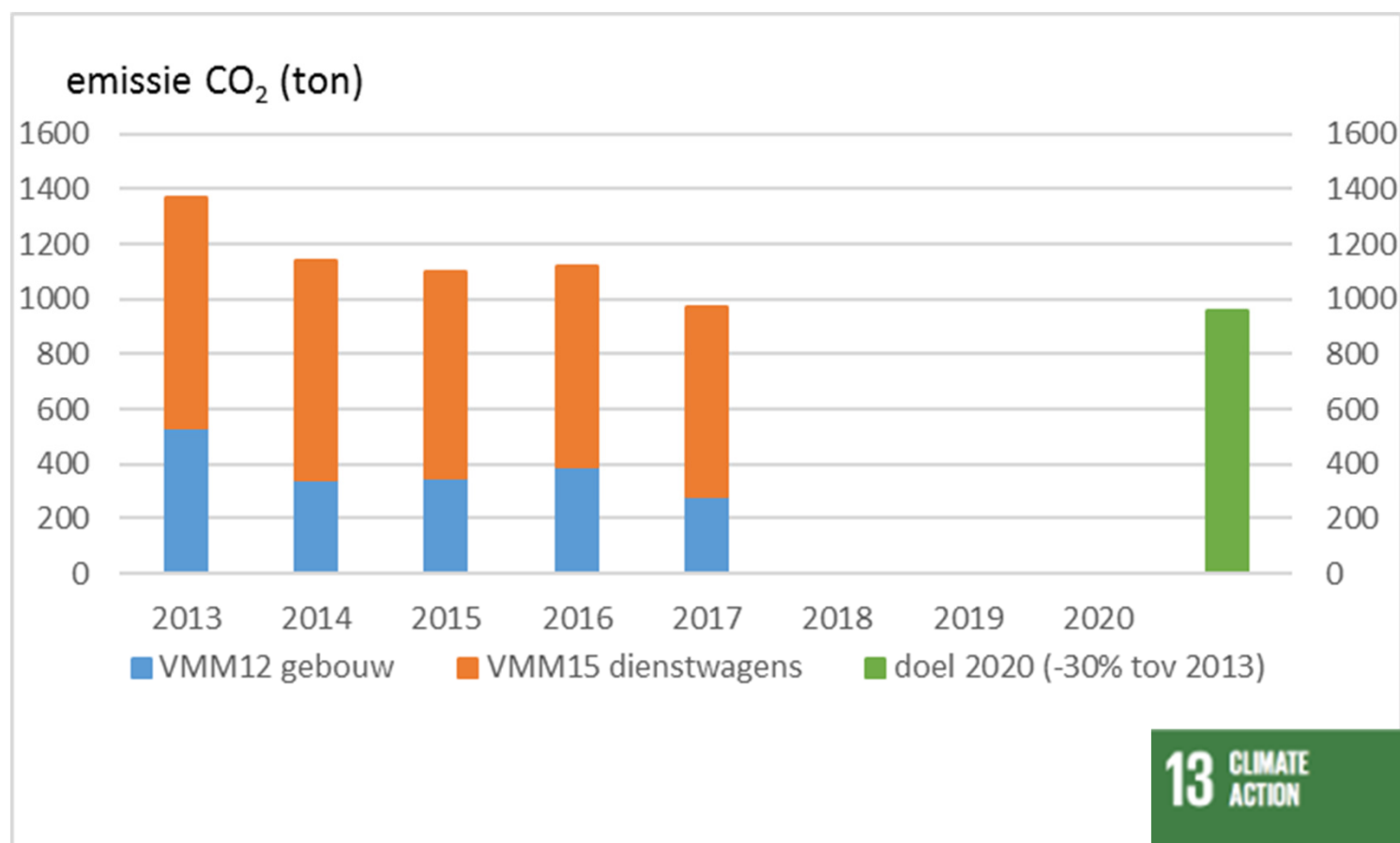
→ 50% minder rest 10 % minder PMD ⁽²⁰¹⁴⁾

EMAS Doelstellingen 2020

► Voor EMISSIES ref.2013

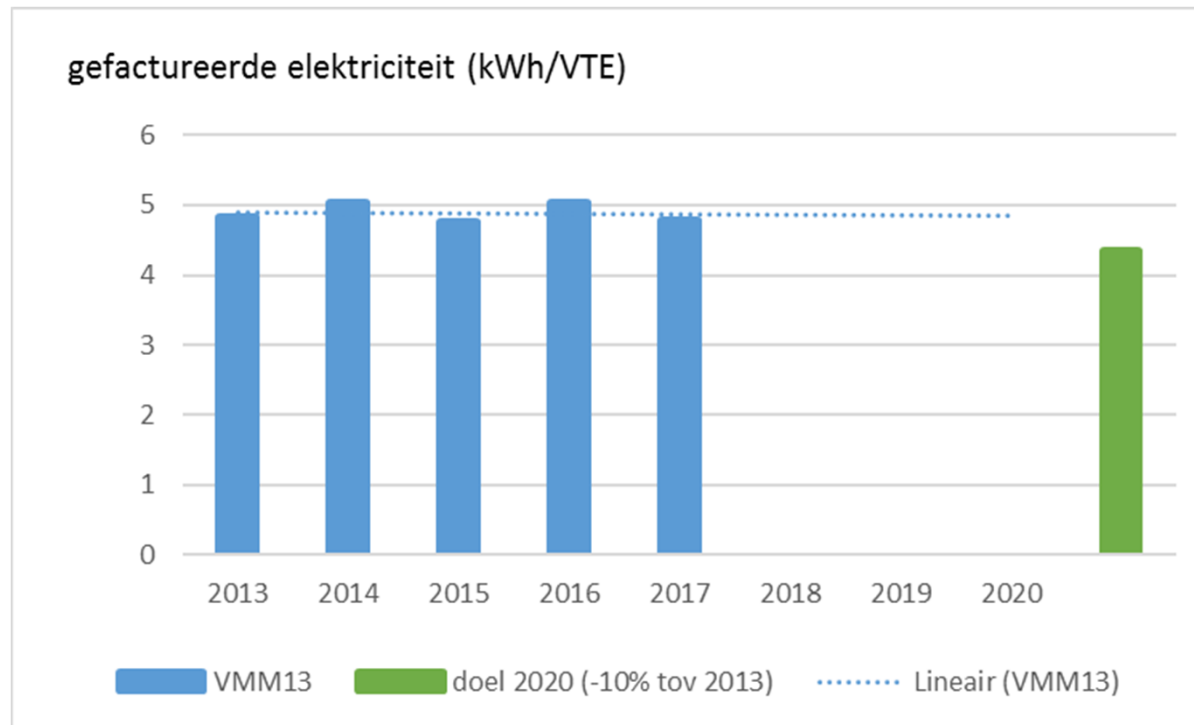
→ 30% minder CO₂ uitstoot

EMAS Doelstellingen 2020

► Voor **ENERGIE** ref. 2013

→ 20% minder elektriciteit (5% minimum per vestiging)

Energieverbruik Aalst

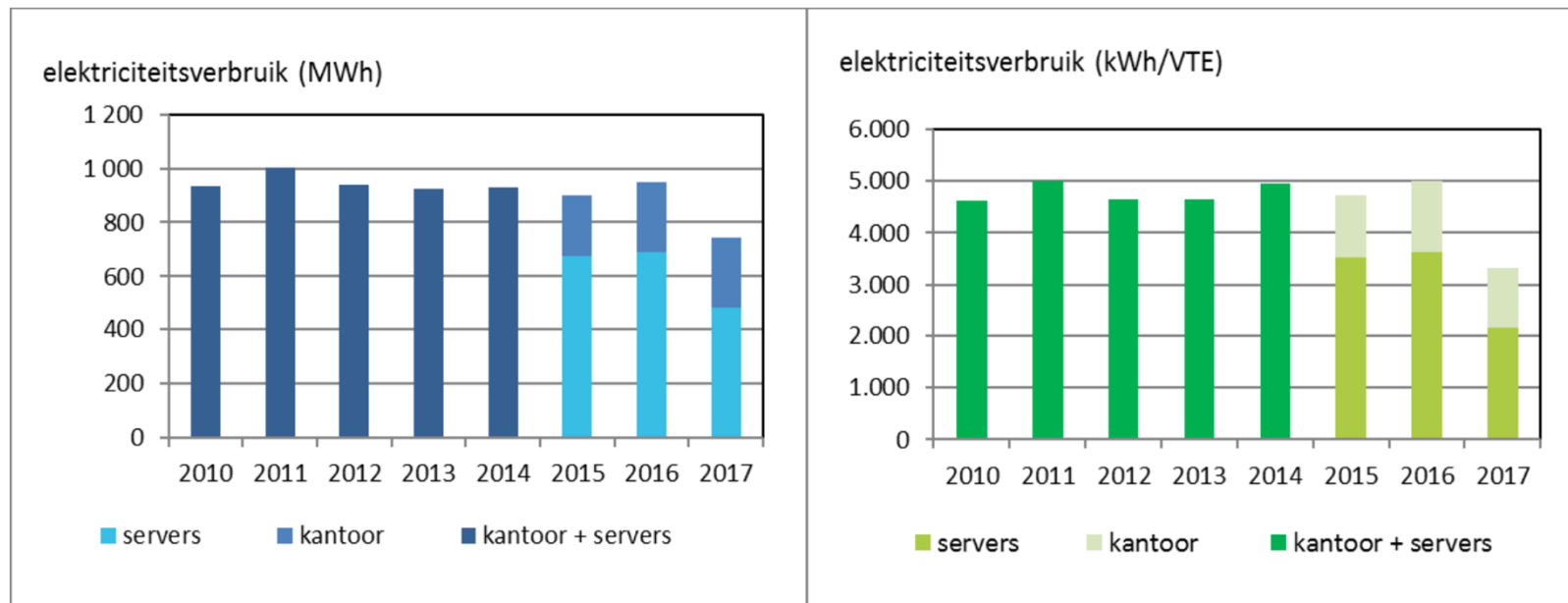
► Datacenter

→ Energieaudit

→ 30% minder elektriciteit tussen 2017-2016

► Kantoor

→ 1,156 kWh/vte : 50% onder eigen VMM benchmark, 2,927 kWh/VTE

Energiemaatregelen

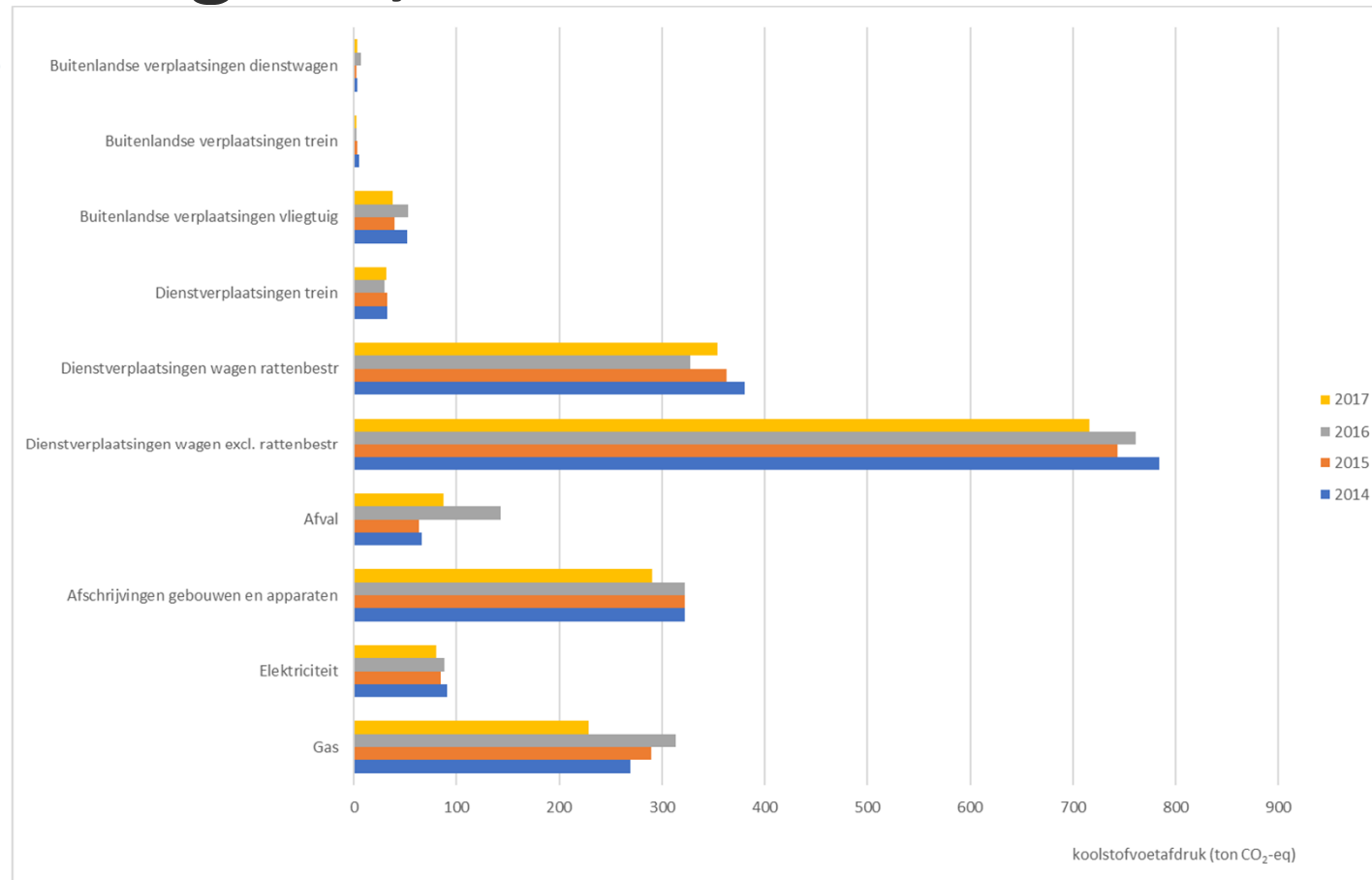
Buitendienst Oostende: streven naar totaalaanpak

- ▶ Aansluiten warmtenet
- ▶ Maximaal afkoppelen hemelwater
- ▶ Zonnepanelen: 86MwH ~ 22 gezinnen
- ▶ Biodiversiteit: begrazingsproject, 38 kasten voor gierzwaluw, insectenhotel, bijenkasten

Evolutie van de koolstofvoetafdruk van de VMM volgens impactcategorie, exclusief woon-werkverkeer (2014-2017)

-3% CO₂/jaar

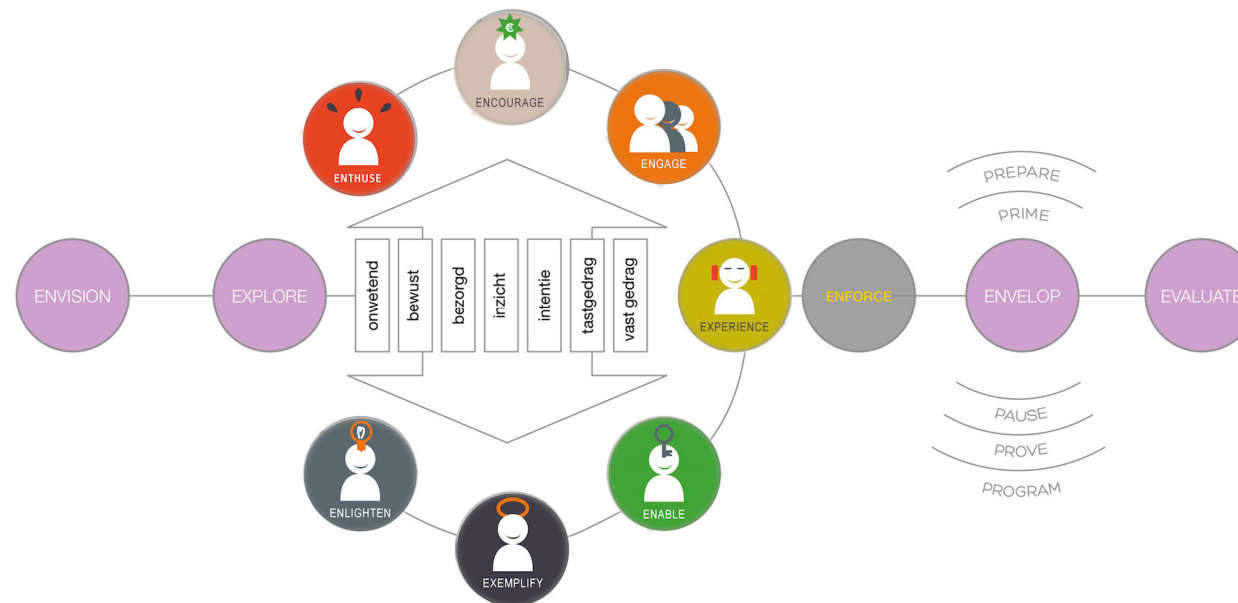
EMAS = Werken aan draagvlak

- ▶ Milieuwinst door gedragsverandering
- ▶ Bottum-up milieubeleid: EMAS aanspreekpunten in elk team
- ▶ Veel aandacht aan vorming en educatie
  - Ecodriving, biodiversiteitswandelingen, klimaatlezingen, biobabbel

Gehanteerde methodiek van gedragsverandering binnen de VMM

EMAS = Meten en weten

► 2017: BEVRAGING van het VMM personeel

→ Polsen naar de volgende zaken:

- × Beleving van milieuzorg & kennis van het milieubeleid
- × Verwachtingen ten opzichte van EMAS
- × Milieuhouding en milieubeleving
- × Impact leidinggevende en thuissituatie
- × Of VMM vooruitgang heeft geboekt?

→ Kans geven om vrijblijvend opmerkingen te formuleren

Resultaten van de enquête

Enkele kerncijfers

444

Respondenten

Behoorlijk representatief, maar toch vooral vrouwen en jongeren

Pluim!

Vooruitgang geboekt

71% vindt dat VMM vooruitgang heeft geboekt op interne milieuzorg

Pluim!

Impact verkleind

76% zegt milieu-impact verkleind te hebben bij het uitoefenen van hun job

Ook thuis

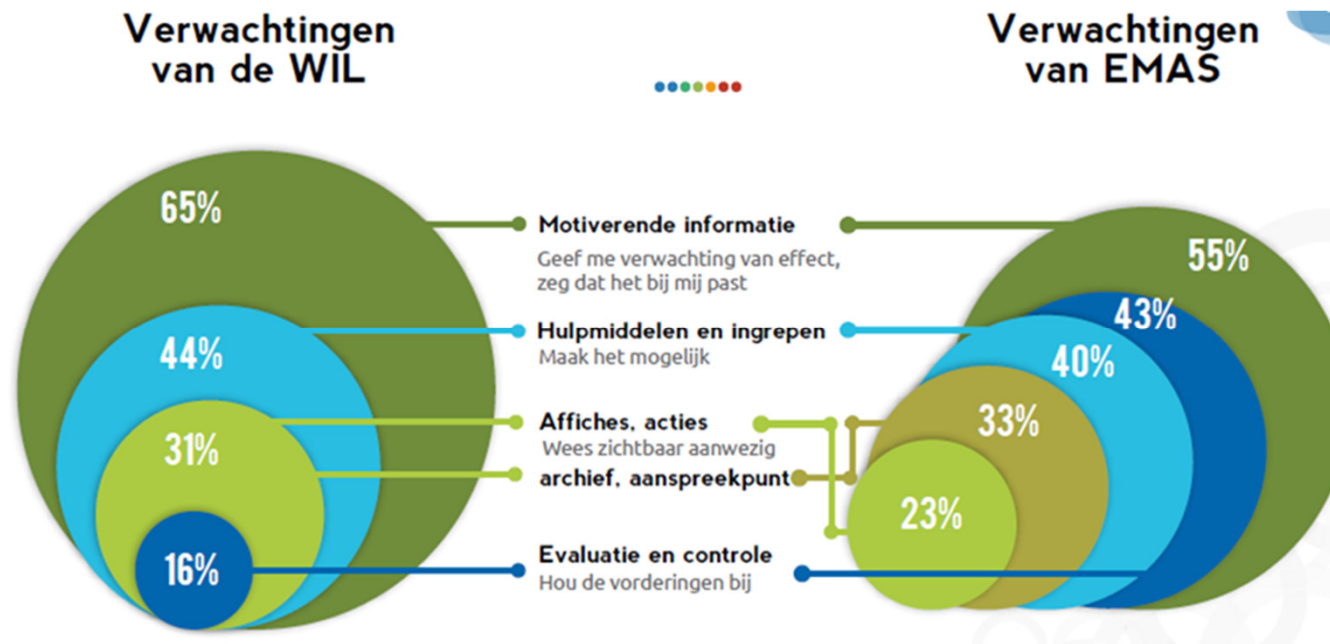
Effect trekt door

Nagenoeg iedereen zegt ook thuis een en ander aangepast te hebben.

Perceptie bij het personeel van EMAS t.o.v. vrijblijvende milieuwerving (WIL)

► De effectiviteit van EMAS:

- 57% EMAS heeft impact op manier van werken (63% van de vrouwen)
- 45% impact op de werkgoesting (36% antwoord neutraal)
- Er zijn verschillende verwachtingen vanuit EMAS - WIL (Werkgroep Intern Leefmilieu)

Enkele Conclusies

- ▶ **Belang van compliance**
  - Overheid heeft een voorbeeldfunctie
- ▶ **Borgen van kennis**
- ▶ **Belang van auditeerbaarheid systeem**
  - Transparantie
- ▶ **Nood aan jaarlijkse set indicatoren= arbeidsintensief**
  - Achillespees van VMM
- ▶ **Belang van communicatie en transparantie**
  - Aandacht voor de eindgebruiker
  - Draagvlak bij middenkader is succesfactor
- ▶ **Wat met PTOW?**

Aanbevelingen voor implementatie

- ▶ Geef personeel een duidelijke opdracht tot implementatie
- ▶ Zorg dat hoogste leidinggevende niveau implementatie ondersteunt
- ▶ Elke personeelslid moet bijdragen aan EMAS doelstellingen
  - Aandacht voor vorming
  - Opnemen in evaluatie/planningsdocument
- ▶ Investeer in draagvlak bij het personeel
  - Zorg voor bottom-up aanpak
  - Luister naar de gebruiker
  - Maak het plezierig !

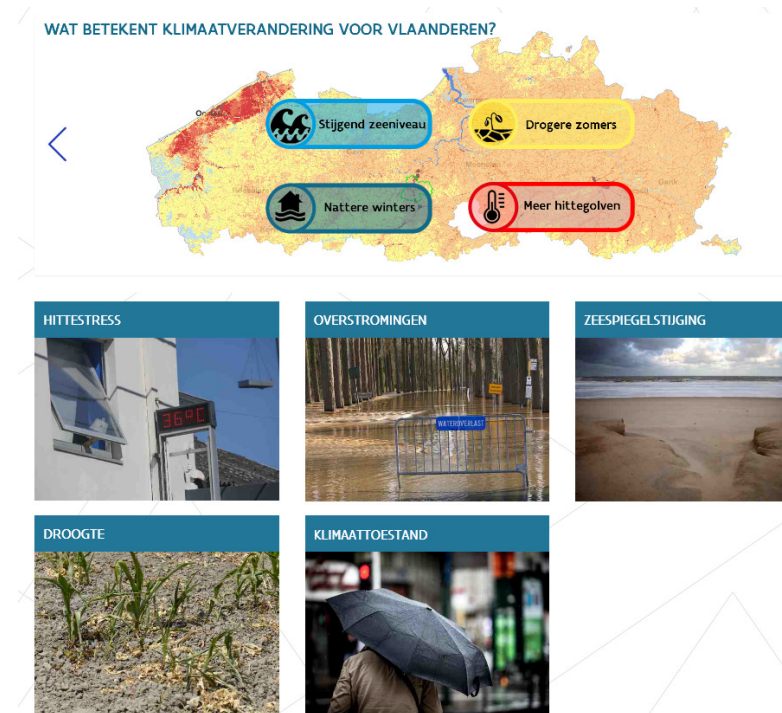

VMM in 2030

Streven naar een klimaatneutrale organisatie

Streven naar 100% circulariteit

SDG bepalen mee de agenda

Vlaanderen
is milieu

Kristien Gevers

k.gevers@vmm.be

T. 016 219296

www.vmm.be

EMAS verantwoordelijke VMM
Milieucoördinator A

VLAAMSE
MILIEUMAATSCHAPPIJ

VLAAMSE
MILIEUMAATSCHAPPIJ